

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการ
ของหญิงมีครรภ์ในกรุงเทพมหานคร

นางสาวสุนีย์ ภูโพบูลย์

วิทยานิพนธ์นี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-826-5

012159

i 17992461

RELATIONSHIPS BETWEEN SELECTED FACTORS
AND NUTRITIONAL SELF PRACTICES OF PREGNANT
WOMEN IN BANGKOK METROPOLIS

MISS SUNEE PUPAIBOON

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Nursing Education
Graduate School
Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการ
ของหญิงมีครรภ์ในกรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวสุนีย์ ภูไพบูลย์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร. พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

อาจารย์ นียดา สวัสดิ์วงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

[Handwritten signature]

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Handwritten signature]

..... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

[Handwritten signature]

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ)

[Handwritten signature]

..... กรรมการ

(อาจารย์ นียดา สวัสดิ์วงศ์)

[Handwritten signature]

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรรกับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการ ของหญิงมีครรภ์ในกรุงเทพมหานคร
ชื่อนิพนธ์	นางสาว สุนีย์ ภูโพบูลย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญาบุรุษ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	อาจารย์ นียดา สวัสดิ์วงศ์
ภาควิชา	พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคัดสรร ได้แก่ ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ความรู้ด้านโภชนาการ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ ลักษณะครอบครัว กับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการของหญิงมีครรภ์ ในกรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างประชากรเป็นหญิงมีครรภ์ จำนวน 188 คน ที่มารับบริการฝากครรภ์ที่หน่วยฝากครรภ์ของโรงพยาบาล 4 แห่ง ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 5 ชุด คือ ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ แบบวัดความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย แบบสัมภาษณ์ความรู้ด้านโภชนาการ แบบสัมภาษณ์ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร และแบบสัมภาษณ์การปฏิบัติตนด้านโภชนาการ นำไปหาความตรงตามเนื้อหาด้วยการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิ การหาความเที่ยงของเครื่องมือ ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค (Cronbach's α -Coefficient) และสูตร K-R 20 ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน โดยใช้คะแนนจากการทดลองใช้ และคะแนนจากตัวอย่างประชากรจริง

วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปร เป็นขั้น ๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรม SPSS-X.

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ความรู้ด้านโภชนาการ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการของหญิงมีครรภ์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01
2. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์และลักษณะครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตนด้านโภชนาการของหญิงมีครรภ์
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการปฏิบัติตนด้านโภชนาการกับตัวพยากรณ์ ทั้ง 5 ตัว คือ ความรู้ด้านโภชนาการ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคน เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ และลักษณะครอบครัว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกลุ่มตัวพยากรณ์ที่ดีที่สุดประกอบด้วยความรู้ด้านโภชนาการ ความเชื่อเกี่ยวกับอาหาร และความเชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกคนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ซึ่งกลุ่มตัวพยากรณ์นี้สามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตนด้านโภชนาการ ได้ร้อยละ 48.28 และตัวแปรที่พยากรณ์ได้ดีที่สุด คือความรู้ด้านโภชนาการ ซึ่งสามารถอธิบายความแปรปรวนของการปฏิบัติตนด้านโภชนาการได้ร้อยละ 32.82

Thesis Title Relationships Between Selected Factors and
Nutritional Self Practices of Pregnant Women
in Bangkok Metropolis

Name Miss Sunee Pupaiboon

Thesis Advisor Associate Professor Puangrat Boonyanurak, Ed.D.

Thesis Co-advisor Miss Neyada Swasdiwong

Department Nursing Education

Academic Year 1985

ABSTRACT

The purposes of this research were to study the relationships between the selected variables and the nutritional self practices of pregnant women, and to search for the variables which would be predict such practices. Health locus of control, knowledge about nutrition, food beliefs, number of pregnancy and family types were selected variables acted as the predetermined predictors.

One hundred and eighty eight pregnant women who met the criteria set by the researcher were randomized from all pregnant women who visited prenatal clinics of four hospitals located in Bangkok Metropolis by using simple random sampling method.

The research instrument developed by the researcher was the interviewed questionnaire which consisted of five sections;

demographic data, health locus of control, knowledge about nutrition, food beliefs and nutritional self practices. This instrument was reviewed by a panel of experts for content validity. The reliability procedures; Cronbach's Alpha Coefficient and Kuder Richardson-20 were performed on the try out data and on the total data to assess the internal consistency of the scales in the instrument.

A Statistical Package for Social Science (SPSS-X) computer program was used for the analysis of data. Various statistical methods; percentage, pearson's product moment correlation and stepwise multiple regression were conducted.

Summary of the findings were as follows;

1. Knowledge about nutrition, food beliefs and health locus of control were positively related to nutritional self practices of pregnant women at the .01 level of significant.
2. There were no relationships between number of pregnancy, family types and nutritional self practices of pregnant women.
3. The multiple correlation coefficient between five variables: knowledge about nutrition, food beliefs, health locus of control, number of pregnancy, family types and nutritional self practices, indicated significant at the .01 level.
4. Knowledge about nutrition, food beliefs, and health locus of control accounted for 48.28 % of the variance of nutritional self practices. Knowledge about nutrition was the variable which predicted best (32.82 %)

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งของ
รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยที่ได้ให้ความรู้ แนวคิด
คำแนะนำ และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดีตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในเจตนาและความกรุณาของท่าน เป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ
โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ นิยดา สวัสดิ์วงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมที่ได้
ให้ความรู้ แนวคิด คำแนะนำ และปรับปรุงแก้ไข ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ขอ
กราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุโข ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับเครื่องมือ
และสถิติที่ใช้ในการวิจัยด้วยความกรุณาและสนใจเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง ๑ ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้าพยาบาล ตลอดจนพยาบาลในหน่วย
ฝากครรภ์ของโรงพยาบาลต่าง ๆ ที่กรุณาให้ความร่วมมือ อำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีใน
การเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ และเพื่อนพยาบาล ที่มีส่วนช่วยในการทำ
วิทยานิพนธ์ครั้งนี้ และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุนในการวิจัย

สุนีย์ ภูไพบูลย์

สารบัญ

บทคัดย่อภาษาไทย ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ฉ

กิตติกรรมประกาศ ช

รายการตารางประกอบ ฎ

บทที่

1	บทนำ	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
	ปัญหาในการวิจัย	7
	สมมติฐานของการวิจัย	7
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	10
	ข้อจำกัดของการวิจัย	10
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	10
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2	วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
	การเปลี่ยนแปลงของร่างกายขณะตั้งครรภ์	12
	ความต้องการสารอาหารของหญิงมีครรภ์	14
	ความสัมพันธ์ของการบริโภคกับการตั้งครรภ์	21
	ความเชื่อกับการบริโภค	24

บทที่

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	38
	ตัวอย่างประชากร	38
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	40
	การรวบรวมข้อมูล	45
	การวิเคราะห์ข้อมูล	46
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	64
	สรุปผลการวิจัย	65
	อภิปรายผล	68
	ข้อเสนอแนะ	74
	บรรณานุกรม	75
	ภาคผนวก	90
	ภาคผนวก ก. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	91
	ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	98
	ภาคผนวก ค. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	116
	ประวัติผู้เขียน	118

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากร จำแนกตามโรงพยาบาลในแต่ละสัปดาห์	39
2	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามโรงพยาบาล	40
3	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างประชากรจำแนกตาม อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา ภูมิภาค จำนวนครั้งของการตั้ง ครรภ์และลักษณะครอบครัว	50
4	ค่าร้อยละของความ เชื่ออำนาจภายใน-ภายนอกตน เกี่ยวกับ สุขภาพอนามัย	52
5	ค่าร้อยละของความ เชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความรู้ด้านโภชนาการ และการปฏิบัติตนด้านโภชนาการ	53
6	จำนวนมารดาจำแนกตามการปฏิบัติตนด้านโภชนาการอื่น ๆ ในระยะตั้งครรภ์	54
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความ เชื่ออำนาจภายใน- ภายนอกตนเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย ความ เชื่อเกี่ยวกับอาหาร ความรู้ด้านโภชนาการ จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์ ลักษณะ ครอบครัวกับการปฏิบัติตนด้าน โภชนาการ	57
8	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการปฏิบัติตนด้าน โภชนาการ กับตัวพยา กรณ์และการทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ พหุคูณ	59
9	การหากลุ่มตัวพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติในการพยากรณ์การ ปฏิบัติตนด้าน โภชนาการ	60

ตารางที่

หน้า

- 10 คำสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ค่าความคลาดเคลื่อน
มาตรฐานของสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ ค่าทดสอบ
สัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ คำสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
พหุคูณ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ และ
ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ 62